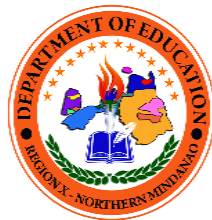

1

Araling Panlipunan

Una Nga Kwartar – Modyul 3
Importanteng Kausaban Sa
Kinabuhi

PAG-AARI NG PAMAHALAAN
HINDI IPINAGBIBILI

Araling Panlipunan – Una nga Grado
Alternative Delivery Mode
Una nga Kwartar – Modyul 3: Importanteng Kausaban Sa Kinabuhi
Unang Edisyon, 2020

Batas Republika 8293, Seksiyon 176 naga ingon nga dili mahimong makaangkon og katungod sa copyright sa bisan unsa nga tagsulat ang gobyerno sa Pilipinas. Bisan pa man, kinahanglan una ang pagtugot sa ahensya sa gobyerno nga nagpatuman sa tagsulat kung kini mahimong pagkakitaan. Apil sa mga pwede nga buhaton sa maong ahensya ang pagtakda sa mahimong bayad.

Ang mga tagsulat sa (istorya, basahon, balak, kanta, hulagway, ngalan sa produkto o brand name, tatak o trademark, salida sa telebisyon, pelikula, atbp.) nga ginamit niini nga modyul nagpanag-iya sa copyright nianang mga gihisgutan. Paningkamutan nga matultulan sila para makuha ang ilang pagtugot sa paggamit sa mao nga mga materyales. Wala giangkon sa mga nagmantala ug sa nagsulat ang katungod isip tag-iya niini. Ang unsa man nga gamit gawas niining modyul, kinahanglan ang pagtugot gikan sa orihinal nga pagsulat.

Walay bisan unsa nga bahin o parte niining materyales ang mahimong kopyahon o ipatik sa unsa man nga pamaagi nga walay pagtugot sa departamento.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon
Kalihim : **Leonor Magtolis Briones**
Pangalawang Kalihim: **Diosdado M. San Antonio**

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat	: Angenette B. Millanes
Tagaguhit	: Joshua Rey V. Aguinaldo
Editor	: Letecia J. Balais
Tagasuri	: Felly S. Galay, Rayzeal Joy A Pinaaling
Tagapamahala	: Reynaldo E. Manuel Jr., PhD, CESE Schools Division Superintendent
	Lorena P. Serrano, CESE PSDS, OIC-ASDS
Mga Miyembro	: Francis J. Buac Chief Education Supervisor, CID
	Elvira L. Santos Education Program Supervisor-AP
	Vivian D. Echalico Education Program Supervisor-LRMS

Inilimbag sa Pilipinas ng
Department of Education – Region X - Division of Oroquieta City
Office Address: Osilao St., Poblacion 1, Oroquieta City
Telefax: 088-531-0831
E-mail Address: depedoroquieta@gmail.com

Araling Panlipunan

Una Nga Kwartar – Modyul 3 Importanteng Kausaban Sa Kinabuhi

Ang modyul na ito ay magkatuwang na inihanda at sinuri ng mga edukador mula sa mga publikong paaralan. Hinikayat naming ang mga guro at ibang nasa larangan ng edukasyon na mag-email ng kanilang puna at mungkahi sa Kagawaran ng Edukasyon Rehiyon X – Dibisyon ng Lungsod ng Oroquieta sa depedorquieta@gmail.com.

Mahalaga sa amin ang iyong mga puna at mungkahi.

TALAN NG NILALAMAN

Pasiuna Nga Mensahe	v
Hibalo-i Kini	1
Sulayi Kini	1
Aralin 1 Importantend Kausaban Sa Kinabuhi		
Subli-a Kini	3
Kat-oni Kini	4
Susiha Kini	8
Pagpauswag	8
Hinumdumi Kini	10
Buhata Kini	10
Ebalwasyon	12
Mga Buluhaton	13
Tubag Sa Mga Pangutana	14
Pakisayran	15

Pasiuna nga Mensahe

Para sa Magtutudlo:

Kumusta, malipayong paggamit niining **Araling Panlipunan - Una nga Grado** Alternative Delivery Mode (ADM) Module para sa araling **Importanteng Kausaban Sa Kinabuhi**.

Kini nga Modyul nadesinyo, naugmad ug nasusi sa pagtinabangay sa mga magtutudlo nga gikan sa pampublikong institusyon para sa pagtabang kanimo nga makab-ot ang sumbanan nga gitakda sa K to 12 Curriculum samtang ilang gibuntog ang mga babag nga adunay kalabutan sa personal, social, ug economic nga mga sitwasyon sa ilang pag-eskwela.

Kining kapanguhaan sa pagkat-on o learning resource gilauman nga makapadasig sa magtutuon o bata nga mobuhat sa mga giniyahan ug gawasnong buluhaton sa iyang kaugalingon nga lihok ug panahon. Dugang pa, ang katuyuan usab niini mao ang pagtabang sa magtutuon o bata nga makakuha sa mga gikinahanglan nga kahanas niining atong panahon karon sa ika-21 nga siglo samtang gitagaan usab og konsiderasyon ang ilang mga panginahanglan og sitwasyon.

Isip magtutudlo, ikaw ang gilauman nga maghatag sa magtutuon o bata kung unsaon paggamit niini nga Modyul. Gitahasan usab ikaw sa pagsubay sa pag-uswag sa iyang kahibawo samtang imo siya gitagaan og higayon nga makatuon sa iyang kaugalingon nga pagkat-on sa kahibawo. Ug usab, gitahasan ka nga dasigon ug tabangan ang magtutuon o bata sa iyang pagbuhat sa mga buluhaton sulod niini nga Modyul.

Para sa Magtutuon:

Kumusta, malipayong paggamit niining **Araling Panlipunan - Una nga Grado** Alternative Delivery Mode (ADM) Module para sa araling **Importanteng Kausaban Sa Kinabuhi**.

Kini nga Modyul gihimo para matagaan ka sa makahuluganon nga higayon para sa mga giniyahan ug gawasnong pagkat-on subay sa imong kaugalingon nga lihok ug panahon. Isip aktibo nga magtutuon, mahimo nimo ang pagproseso sa sulod niining modyul.

Kini nga Modyul adunay mga parte kapares sa mga icons:

 <i>Hibalo-i Kini</i>	Dinhi nga bahin, mahibaloan kung unsa ang kinahanglan nga matun-an sa modyul.
 <i>Sulayi Kini</i>	Ang katuyoan niini nga bahin sa buluhaton mao ang pagsusi sa imong naunang kahibalo mahitungod sa leksiyon nga imong pagatun-an. Kung makuha nimo ang ensakto nga mga tubag (100%), pwede na nimo dili gamiton kini nga modyul.
 <i>Subli-a Kini</i>	Kini ang hamubo nga buluhaton o paghisgot sa nauna nga kahibalo para matabangan ka nga makonek ang karon ug sa una nga leksiyon.
 <i>Kat-oni Kini</i>	Dinhi nga bahin, ipaila ang bag-o nga leksiyon sa nagkalain lain nga pamaagi sama sa usa ka istorya, kanta, balak, pagpresentar sa problema, sitwasyon, o mga buluhaton.
 <i>Susiha Kini</i>	Dinhi nga parte, tagaan ka og hamubo nga panaghisgot sa leksiyon. Ang katuyuan niini para matabangan ug masabtan ang bag-o nga konsepto ug kahanas.

 <p><i>Pagpauswag</i></p>	<p>Naglangkob kini sa mga buluhaton nga giniyahan og gawasnon pagbansay para mapalig-on ang imong pagsabot ug kahanas leksiyon. Mahimo nimo nga tanawon kung husto ba ang imong tubag sa mga buluhaton sa pagtan-aw sa tubag nga nahimutang sa susi sa hustong tubag nga anaa sa katapusan nga parte sa modyul.</p>
 <p><i>Hinumdumi Kini</i></p>	<p>Kini naglangkob sa mga pangutana o pagbutang sa mga tubag diha sa gibutangan og blanko nga parte sa kapahayag para mapaproseso kung unsa ang natun-an nimo gikan sa leksiyon.</p>
 <p><i>Buhata Kini</i></p>	<p>Kini naglangkob sa mga buluhaton nga makatabang sa imo para mabalhin ang bag-ong kahibalo o kahanas sa tinuod nga sitwasyon o ang kamatuoran sa kinabuhi.</p>
 <p><i>Ebalwasyon</i></p>	<p>Kini usa ka buluhaton nga ang katuyuan masukod ang lebel sa kahibalo nga nakabot sa natun-an nga kompetensi.</p>
 <p><i>Mga Buluhaton</i></p>	<p>Dinhi nga bahin, adunay ihatag nga dugang nga mga buluhaton para mapalambo ang imong kahibawo ug kahanas sa natun-an nga leksiyon.</p>
 <p><i>Tubag sa Mga Pangutana</i></p>	<p>Naglangkob kini sa ensaktong tubag sa tanan nga mga buluhaton nga anaa sa modyul</p>

Sa katapusan ng parte ani nga modyul, makita usab ang:

Pakisayran

Kini ang listahan sa tanan nga gikuhaan sa pagbuhat ug pag-ugmad niini nga modyul.

Ang mosunod mao ang importante nga pahinumdom sa paggamit niini nga modyul:

1. Ayaw kalimti ang pagtubag sa *Sulayi Kini* sa dili pa mobalhin sa laing gihatag nga buluhaton nga naa niini nga modyul.
2. Basaha ug maayo ang mga direksiyon sa dili pa buhaton nga mga buluhaton sa pagbansay.
3. Obserbahe ang pagkamatinud-anon og ang itegridad sa pagbuhat sa mga buluhaton ug sa pagsusi sa insakto nga mga tubag.
4. Humana usa ang gibuhad nga buluhaton ayha moadto sa uban pa nga mga buluhaton sa dili pa moadto sa uban pa nga mga buluhaton.
5. Ibalik ang modyul sa imong maestro o sa facilitator kung mahuman na ang pagtubag sa tanan nga mga buluhaton.

Kung ugaling naglisod ka sa pagtubag sa mga buluhaton, ayaw pag duha-duha pagkonsulta sa imong maestra o facilitator. Mahimo ka usab mangayo ug tabang sa imong nanay ug tatay, sa imong magulang o sa bisan kinsa nga nga kauban sa balay na mas magulang nimo. Imong huna-hunaon pirmi nga wala ka nag-inusara.

Maglaum kami nga pinaagi niining modyul makasinati ka sa usa ka makahuluganon nga kahibalo ug makakuha ka sa lawom nga pagsabot nga may kalabutan sa kompetensi nga gitun-an.

Hibalo-i Kini

Niini nga modyul, imong matun-an ang pag-ila sa mga importanteng kausaban sa kinabuhi sugod sa imong pagkatawo o pagkahimugso hangtod sa edad karun gamit ang mga hulagway.

Kini importante nimong tun-an para imong maila ang mga kausaban sa imong kinabuhi gikan sa imong pagkatawo o pagkahimugso hangtod sa imong edad karon.

Sulayi Kini

Panuto: Pilia ang mga kaugalingong gamit nga gipakita sa hulagway gikan sa imong pagkatawo o pagkahimugso hangtod sa imong edad karon. Lingini ang letra sa sakto nga tubag.

1.

- A. bib
- B. tsupon
- C. bidbiron

2.

- A. bidbiron
- B. bag
- C. teddy bear

3.

- A. bag
- B. bib
- C. libro

4.

- A. libro
- B. bag
- C. bidbiron

5.

- A. libro
- B. teddy bear
- C. bag

Aralin

1

Mahahalagang Pangyayari Sa Buhay

Learning Competency:

Natutukoy ang mga mahahalagang pangyayari sa buhay simula isilang hanggang kasalukuyang edad gamit ang mga larawan.

Subli-a Kini

Magamit pa ba nimo ang imong mga gamit niadtong masuso pa ka?

Dungan sa imong pagdako o pagtubo, aduna usab kausaban o kabag-ohan sa imong mga gamit.

Mausab o mabag-o ang imong mga panginahanglanon.

Mausab o mabag-o ang gidak-on sa imong mga sinina, sapatos ug uban pang mga kaugalingong gamit.

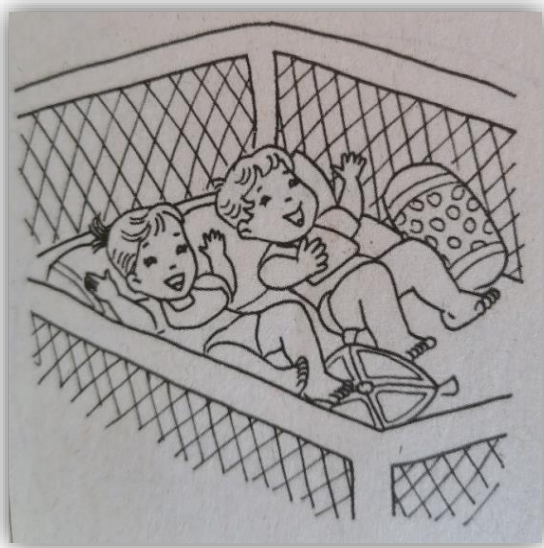

Kat-oni Kini

Pinaagi sa mga hulagway, ilhon niini nga pagtulon-an ang mga importanteng panghitabo sa kinabuhi sa matag bata. Aduna kini kalabotan mahitungod sa pagtubo sa bata gikan sa iyang pagkahimugso o pagkatawo hangtod sa iyang edad karon.

Tan-awa ang hulagway sa matag kahon.

Si Noel ug si Ana

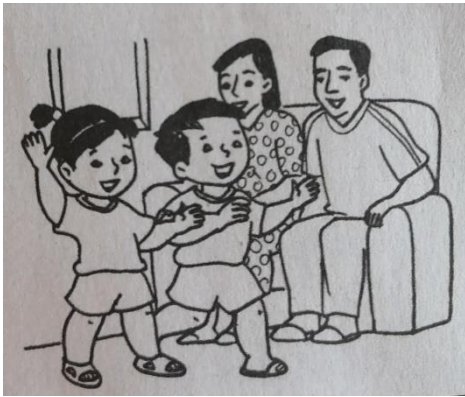
Dungan nga natawo si Noel ug si Ana. Kanunay nga malipayon ang kaluha. Mapahiyumon sila sa kanunay.

Nahimuot kayo kanila ang ilang mga ginikanan. Gikuhaan nila og hulagway ang kaluha. Gibuhat nila kini hangtod sa pagkadako sa kaluha.

Niadtong usa katuig pa lang sila

- Kamao na silang mokamang.
- Nangingkamot usab sila og barog.

Niadtong duha na sila katuig

- Kamao na sila motindog.
- Gitabangan sila nga makalakaw sa ilang mga ginikanan.

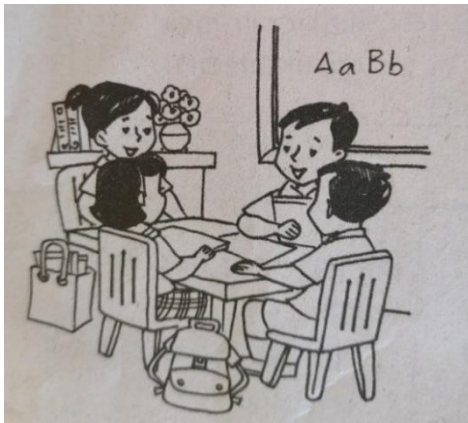
Niadtong tulo na sila katuig

- Kamao na silang molakaw.
- Makahibalo na usab silang modagan ug modula.

Niadtong upat na sila katuig

- Daghan na silang mahimong buhaton.
- Masaligan na sila sa mga ginagmay nga buluhaton.

Niadtong lima na sila katuig

- Nag-eskwela na ang kaluha. **Kindergarten** na sila.
- Nakat-on na sila pagbasa og mga letra. Kamao na usab sila moihap. Kaantigo na sila mosulat.
- Daghan na sila og mga higala

Karong unom na sila katuig

- Andam na sila alang sa unang ang-ang sa pagtungha.
- Daghan na sila og makat-onan sa eskuylahan.
- Mahimo na silang motabang sa mga buluhaton sa balay ug sa tulunggaan.
- Mapun-an pa ang ilang higala.

Mga Pangutana:

1. Kinsa ang mga kaluha?
 - a. Noel ug Ana
 - b. Nilo ug Alma

2. Unsay ilang mabuhat niadtong usa katuig pa sila?

3. Unsay ilang mabuhat niadtong tulo ka tuig sila?

4. Pila ilang edad sa dihang nag-eskwela na ang kaluha sa Kindergarten?

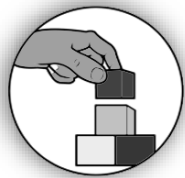
5. Aduna bay kausaban sa ilang kinabuhi gikan sa ilang pagkatawo hangtod sa ilang edad karon? kung naa, unsa man?

Susiha Kini

Adunay mga importanteng panghitabo sa kinabuhi sa tawo nga may kalabotan sa imong pagdako o pagtubo og gikan sa imong pagkahimugso o pagkatawo hangtod sa imong edad karon.

- Padayon ang pagdako sa bata.
- Daghang mahitabo nga mga kausaban sa imong kinabuhi samtang ikaw nagtubo.
- Kausaban o kabag-ohan ang tawag niini nga mga kalahian nga nahitabo sa imong kinabuhi.
- Magpabilin nga dili mausab ang ngalan ug ang petsa kon kanus-a ikaw natawo.

Pagpauswag

Gamit ang mga hulagway, ilha ang mga kausaban sa kinabuhi sa bata gikan sa iyang pagkatawo hangtod sa iyang edad karon.

Direksiyon: Basaha ang gisulti sa pahayag. Ituman ang **SAKTO** nga pahayag kun husto ug **SAYOP** kun dili.

1. Mausab ang gidak-on sa sinina nga isul-ob samtang nagtubo ang bata.
 Sakto Sayop
2. Dili mausab ang mga buluhaton sa bata samtang siya nagtubo.
 Sakto Sayop
3. Padayon nga madungagan ang mga buluhatong mahimo sa bata nga siya ra.
 Sakto Sayop
4. Kausaban ang tawag sa mga kalahian nga nahitabo sa kinabuhi sa usa kabata.
 Sakto Sayop
5. Wala nagpadayon ang mga kausaban sa kinabuhi sa bata.
 Sakto Sayop

Hinumdumi Kini

- Padayon ang pagdako o pagtubo sa bata.
- Daghang mahitabo nga mga kausaban sa imong kinabuhi samtang ikaw nagtubo.
- Kausaban o kabag-ohan ang tawag niini nga mga kalahian nga nahitabo sa imong kinabuhi.
- Magpabilin nga dili mausab ang ngalan ug ang petsa kon kanus-a ka natawo.

Buhata Kini

Ilha ang kausaban sa kinabuhi sa bata gikan sa iyang pagkatawo hangtod sa iyang edad karon nga gipakita sa mosunod nga mga hulagway.

1. Unsa ang kasagara nga mabuhat sa usa ka tuig nga bata?

- a. Nakakamang na ang bata.
- b. Nagkaon na ang bata.
- c. Nagdula na ang bata.

2. Unsa ang kasagara mahimo sa duha ka tuig nga bata?

- a. Nakalakaw na siya.
- b. Nakabuhat siya sa buluhaton sa balay.
- c. Nakakamang na siya.

3. Unsa ang kausaban sa bata sa dihang lima na siya ka tuig?

- a. Nakakamang ang bata.
- b. Nagkaon ang bata.
- c. Nageskwela na ang bata.

4. Unsay gipakita sa bata?

- a. Nagkaon ang bata.
- b. Nakabuhat ang bata sa ginagmay nga butang.
- c. Nakakamang ang bata.

5. Unsay kausaban nga gipakita sa bata?

- a. Nakadula na angbata.
- b. Nakakamang ang bata.
- c. Mieskwela na ang bata.

Ebalwasyon

Direksyon: Susiha ang mga hulagway nga gipakita. Butangi og tsek ang nagpakita og kausaban sa kinabuhi sa bata gikan pagkatawo hangtod sa iyang edad karon.

1. 	
2. 	☐ Makakamang na ☐ Mosulod na sa eskuylahang elementarya ☐ Makaluto na nga siya ra usa ☐ Makabuhat na og mga ginagmay nga buluhaton
3. 	☐ Makadula na ☐ Magsugod nasa kindergarten
4. 	☐ Makatuon na ug lakaw
5. 	

Mga Buluhaton

Unsa ang mga importanteng panghitabo alang sa matag edad?

Pilia ang hustong letra sulod sa kahon. Ibutang sa hustong tuig.

- a. makakamang na
- b. kamao na molakaw
- c. mosulod na sa eskuylahang elemnatarya
- d. magsugod nasa kindergarten
- e. makadula na
- f. makabuhat na og mga ginagmay nga buluhaton

1 tuig _____

2 tuig _____

3 tuig _____

4 tuig _____

5 tuig _____

6 tuig _____

Tubag Sa Mga Pangutana

<p>Buhata kini!</p> <ol style="list-style-type: none">1. A2. A3. C4. B5. A	<p>Pagpauwag</p> <ol style="list-style-type: none">1. Saktong2. Sayop3. Saktong4. Saktong5. Sayop	<p>Sulay! kini!</p> <ol style="list-style-type: none">1. B2. A3. B4. B5. B
<p>Mga Bulhaton</p> <ol style="list-style-type: none">1. A2. B3. E4. F5. D6. C	<p><i>Ebalwasyon (any order)</i></p> <p>Makakamang na Makadula na Mosulod na sa eskulohang elementary Makabuhat na og mga ginagmay nga bulhaton Magsugod na sa kindergarten</p>	

Pakisayran

Araling Panlipunan 1 Kagamitan ng Mag-aaral
Sinugbuanong Binisaya

K to 12 Grade 1 AP Teachers Guide Final Edition

K to 12 Grade 1 AP Curriculum Guide 2016 Edition

Matrix of Curriculum Standards (Competencies) with
Corresponding Recommended Flexible Learning Delivery
Mode and Materials per Grading Period

<https://bit.ly/3gKi8Kc>

<https://bit.ly/2DlyESg>

<https://bit.ly/3emHvAd>

<https://bit.ly/3gLUY5Q>

<https://bit.ly/2ZOClAM>

<https://bit.ly/38FiZJe>

<https://bit.ly/3feV85H>

<https://bit.ly/3ecfD1n>

<https://bit.ly/3gG1YRS>

<https://bit.ly/3iJGS70>

<https://bit.ly/2APCAtO>

<https://bit.ly/38EWkwG>

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education – Region X – Division of Oroquieta City

Osilao St., Poblacion 1, Oroquieta City

Telephone Number: (088) – 531 - 0831

Email Address: depedoroquieta@gmail.com